

စိစောန်

ပွဲအဘိဓာန်အာဟာလီဒေဂ် ဝေါဟာရ ‘စိစောန်’ ဂ် ညးထွေးလဝ်ဒဒ်ပိုဒ်ကြိယာမဲ့ သိုဒဒ်ပိုဒ်နာမဝိသေ သနမဲ့တဲ ကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် v. to be complete; adj. variegated, painted ရ။ ပွဲအဘိဓာန်မန် ဗျာအာထောန်သိင်ဂ် ဝေါဟာရ ‘စိစောန်’ ဝံ ညးထွေးလဝ်ဒဒ်ပိုဒ်ကြိယာမဲ့တဲ ကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် ‘စိ ခြယ်သည်’ ရ။ ဗွဲဗွဲတဲတုန် ဝေါဟာရ ‘စိစောန်’ ဝံ ဗွဲဒဒ်ပိုဒ်ကြိယာမဲ့ကို ဗွဲဒဒ်ပိုဒ်နာမဝိသေသန မဲ့ကို စကာမာန်တဲ မှုအဓိပ္ပါယ်ဗတ်ဗျာ ‘ဆန်းကြယ်သည်’/ ‘ဆန်းကြယ်သော’ ရ။ ဝေါဟာရဗျာ ‘ဆန်းကြယ်’ ဂ် ပွဲအဘိဓာန်ဗျာအေဂံလိက် “မြန်မာ-အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်” ဂ် ကိုလဝ်အဓိပ္ပါယ် to be wonderful ရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဗျာ ‘စိခြယ်သည်’၊ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်မန် ‘တွဲ’၊ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်အေဂံလိက် “to be ornamented” လေဝ် စကာမာန်ကိုဟေင်ရ။ “ရမျှင်မစိစောန်” မွဲဂ်တုန် “ရမျှင်မဇိပ် ဂြိပ်မဇိပ်ကတောင်” သာ်ဝံ ဒးကေတ်အဓိပ္ပါယ်ထေက်ရ။ ဝါကျပယိုက်ဂမ္တိုင် အဲမရင်တွင်ပွဲတဲထွေးလဝ် ဗွဲသွင်ဝံဂ် လူတ်စိစတ်ရံင်ညိ။

- ဆဂစံမွဲသိုဖအိုတ် ဝိုပ်ကို မြက်ကို ကိုကျင်ကောံအိုတ်တဲ “ဒွဲကောန်ဖြဲဒးစိုတ်ဂ် ဟိုရ” သိုင်ဝိုပ်ထဝ်ဂး။ ကောန်သိုင်ဝိုပ်ထဝ်ဂ် ဝိုရံင်ဂစံဂမ္တိုင်တဲ မြက်ကွက်မွဲဂ် မှုကိုအရံင်သဒ်မစိ စောန်လောန် ညင်အရံင်သာ်မွဲက်လမွဲက်ကို ညာတ်တဲ “မြက်ကွက်ဂ် ကိုဒ်ဒွဲသိုအဲရ” သာ်ဝံ ဂရင်ပွဲညးရ။ (၅၅၀။ ၆-၃၂။ ပ-၁၀၇။ အစွောံ။) ပွဲဗျာ/ ဟသာ်မင်းသည် “မိမိနှစ်သက် သောလင်ကို လာ၍ယူစေသတည်း” ဟု သမီးကိုခေါ်စေ၏။ ထိုဟသာ်မငယ်သည် ငှက်အ ပေါင်းကို ကြည့်သည်ရှိသော် ပတ္တမြားအဆင်းနှင့်တူသောလည်ရှိသော ဆန်းကြယ်သောအ တောင်ရှိသော ဥဒေါင်းကိုမြင်၍ “ဤဥဒေါင်းသည် ငါ၏လင်ဖြစ်စေသတည်း” ဟုကြား၏။ (၅၅၀။ ပ-၁၅၈။ ညောင်ကန်။) ပွဲဗျာအေဂံလိက်/ All manner of birds came, swans and peacocks and all other birds; and they flocked together on a great plateau of bare rock. Then the king (King Golden Mallard) sent for his daughter and bade her go and choose a husband after her own heart. As she reviewed the crowd of birds, her eye lighted on the peacock with his neck of jewelled sheen and tail of **varied hue**; and she chose him, saying, “Let this be my husband.” (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-84)
- “ဟဲကူသိစွဲ၊ ညင်သပိုတ်ဂြိုပ်မဗွန်လဝ် ကွမြန်ဇာဒိသိုင်ဒမြိုဟ်ဂ်ကို ပွဲဂံဟဒယဗေဂ် ဗေ ဗွန်လဝ် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟဒမြိုဟ်တအ်ဂ်တဲ ဗွဲမွဲဝံ ဗေသိုလလံတ်ကိုညးရောင်သံ။ မူတုပ်ဗျာရော၊ ညင်ရဲလိမပေင်ဒိုင်နသမ်အဲကို၊ ညင်ရဲဖြိုဂျိမဒးဒိုင် ပွဲဂမြေင်တဏအ်ဂ်ကို၊ ညင် ရဲဖြိုကမုမစိစောန် မပေင်ဒိုင်နကိုအသုဘရောင်ကိုသံ။ ဗွဲမွဲတုအဲသိုလလံ ထွေးတ်ကိုညးကို ရောင်သံ။ ---” (ဗောဓိသတ်သိုင်ဒကောတ်ဂး။) (၅၅၀။ ၆-၃၃။ ပ-၃၉။ အစွောံ။) ဗတ်ဗျာ/ “ဟယ်ရသေ့ကောက်၊ ကြမ်းကြုတ်သောကျား၊ သစ်၊ ခြင်္သေ့တို့ကို ဖုံးကွယ်ထား

သော တောအုပ်ကဲ့သို့ သင်သည် ကြမ်းကြုတ်သော လောဘဒေါသမောဟတို့ကို သင်၏ နှလုံးတွင်း၌ ဖုံးကွယ်ထားပြီးလျှင် ပြင်ပ၌ ငြိမ်သက်သော ဣန္ဒြေရှိသည်ကိုပြုဘိ၏။ အဘယ်နှင့် ပမာတူသနည်းဟူမူကား၊ အတွင်း၌ အပုပ်ဖြင့်ပြည့်လျက်ရှိသော ဗူးကဲ့သို့၎င်း၊ တွင်း၌အောင်းလျက်နေသော အဆိပ်ပြင်းသောမြွေကဲ့သို့၎င်း၊ အပြင်ဘန်း၌ လှပဆန်းကြယ်သော အတွင်း၌ကား မစင်ဖြင့်ပြည့်လျက်ရှိသော ပိုးခြဖြူကဲ့သို့၎င်း၊ အပြင်းဘန်း၌သာလျှင် သင်သည် ငြိမ်သက်သောဣန္ဒြေရှိသည်ကို ပြလျက်နေဘိ၏။ ---။” (သုတေသီ)

- ဘိက္ခုသင်ဂမ္ဘိုင် ကျင်ကောဝံမွဲဟာန်တု၊ ကောကာလိက သျိုင်သပိုင်ကော့သ္မာတု လုပ်အာဒေါင် သင်ဂမ္ဘိုင်တု လော့ဝ်ထေဇ္ဇော်တအံတု လုပ်အာပွဲဒေါင်ကွာရတ်တု တိုန်လတူသ္မာဝမ် ညးမလးပွပ်လဝ်ဂှ်တု ရပ်ဗိုက်ထင်မစီဇောန်တု ဂူအံတန်ဒိုင်တု ---။ (၅၅၀။ ၉-၁၇၂။ ပ-၄၉၀။ အစော့။) ပွဲမူဗွာ/ ရဟန်းအပေါင်းတို့သည် စည်းဝေး၏။ ထိုကောကာလိကသည် လိပ်သရွေ့ပန်းအဆင်းနှင့်တူသော သင်းပိုင်ကိုဝတ်၍ မဟာလောကားပန်းအဆင်းနှင့်တူသော သင်္ကန်းကိုရုံ၍ သဃဒံအလယ်သို့ဝင်၍ သီတင်းကြီးသော ရဟန်းတို့ကိုရိုခိုး၍ တန်ဆာဆင်အပ်သော ရတနာမဏ္ဍပ်၌ ခင်းအပ်သော ဓမ္မကထိကတို့၏ နေရာသို့တက်၍ ဆန်းကြယ်သောယပ်ကိုကိုင်၍ အသံဖြင့် ဟောအပ်သောတရားကို ဟောအံ့ဟူ၍နေ၏။ (၅၅၀။ ၃-၉၃။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ At sundown the gong sounded for sermon time; all the community gathered together. The ‘yellow robe’ which he put on was blue as a bluebell; his outer robe was pure white. Thus clad, he entered the meeting, greeted the Elders, stepped up to a Preaching Seat under a grand jewelled pavilion, holding an **elegantly carved fan**, and sat down, ready to begin his recitation. (The Jataka: Vol. I & II: Book II: p-46)
- “ယုံသိန္နံ၊ အဲသိုက်ဂုံစံတတ်တုအဲတု အဲမပရောင်။ သိန္နံလှအောန်စိုတ်ညိ” ဂးတု ဘောဇိန်မပြုပြု ဖါပဗစတု ကေတ်ဏာဗစိုပ်မုက်ရင်သိုင်တု ဗွဲလစေ့မွဲဒိုဟ်ဂှ် စွဲလဝ်ချေမသုန်ကွံရ။ ဗွဲလစေ့မွဲဒိုဟ်ဂှ် စွဲလဝ်သိန္နံရ။ ဗွဲသွတ်ဂှ် လးသ္မာကိုသိန္နံသိုက်ရ။ ဝုတ်ဒိုဟ်ဂှ် စိုလဝ်ဇိုက်၊ လတူဂှ် ကိုစုတ်လဝ်ဗဒ္ဓာန်မစီဇောန်တု ပွန်လဝ်သိန္နံရ။ (၅၅၀။ ၉-၂၅၄။ ပ-၂၇၈။ အစော့။) ပွဲမူဗွာ/ ဘုရားလောင်းသည် “သင့်ကိုစုံစမ်းအံ့သောငှာ ငါသည် ထိုအမှုကိုပြု၏။ အမျက်မထွက်လင့်” ဟုဆို၍ ထိုသိန္နံမြင်းငယ်ကို ကောင်းသောဘောဇင်ကို စားစေလျက် ယူ၍ မင်းယင်ပြင်ဝယ် တခုသောအရပ်၌ မြင်းငါးရာတို့ကိုထား၍ တခုသောအရပ်၌ ဆန်းကြယ်သောတင်းတိမ်ကို ကာရံ၍ အောက်၌အခင်းကိုခင်း၍ အထက်၌ ပုဆိုးဗိတာန်ကြက်၍ သိန္နံမြင်းငယ်ကို ထား၏။ (၅၅၀။ ၃-၃၉၀။ ညောင်ကန်။) (ဖဒုန်မစိစောန် = ဆန်းကြယ်သောဗိတာန်။-/ ဆန်းကြယ်သောတင်းတိမ် = ဇိုက်မစိစောန်။)
- ဂလိုင်ပွိုန်ဂုဟ်တု ဒိုဂုဟ်ထဝ်လို့ကသပ်ဟောင် ခေ့ကိုတု ညးကွင်တအံဂှ် ကိုခေ့ရ။ ခေ့တအံဂှ်ဂုံ(မြတ်ဂှ်)တု စုတ်လဝ်ပွဲခြိုင်ထင်မစီဇောန်တု နရတ်ထပုံပြကာဂှ်တု နကိုဖျုန် နကိုသစ္စု

မွှဲကိုရှုံ့တွတ်ဟ်သတ် နဗကသဘဲ သဂြာတင်လဲတအ်ဂှ် ညံတအ်မြိန်လဝ်မြိန်ဂှ်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၃၃၉။ ဒု-၅၅၈။ အစွောံ။) ပွဲမူဗွာ/ အဘိုးကိုပွားစေ၍ သပြာတထောင်ဖြင့် ယူကုန်၏။ ထိုအခါ ထိုဥဒေါင်းမင်းကို ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့် ဆန်းကြယ်သောချိုင့်၌ထား၍ ငါး, အမဲ, သစ်သီးကြီးငယ်, ပျား, ပေါက်ပေါက်, သကြား, အဖျော်စသည်တို့ဖြင့် ကျွေးမွေးကုန်၏။ (၅၅၀။ ဒု-၃၃၉။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ And raising the price offered they at last bought it (the peacock) for a thousand pieces. Then they put it in a cage **ornamented** with the seven jewels and fed it on fish, flesh and wild fruits, as well as with honey, fried corn, sugar-water and the like. (The Jataka: Vol. III & IV: Book IV: p-84)

- “ယွံဂစေံ မဗ္ဗန်လဝ်ဇကု (န)သုသဏေင်မဓိဇောန်ဒးရး မွဲကိုဂွဲမတလဲတဲဂှ် နူကွာင်ဆုဂှ် ဩဝ်တြအဲညင်ဇော်ကျင်ညိ။ တွအဲမွဲကိုရုပ်မဒစင်ဗွင်တ မဗ္ဗူကိုတဏှာစိုတ်အဲ ဗွဲမလောန်ဂှ် ဒဒ်သဗ္ဗာဒိုက်ကမ္မောန်တွအဲဂှ် အဲသိုက်ဒ်ညိအံ” ဗရိဗြဂး။ (၅၅၀။ ၉-၃၈၃။ ဒု-၃၉၅။ အစွောံ။) ပွဲမူဗွာ/ “အလွန်ဆန်းကြယ်သော အတောင်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော နိသောဦးစွန်းရှိသောငှက်၊ သစ်ခက်မှ သက်ခဲလော့။ အချည်းနှီးဖြင့်သာ သင်၏မယားသည် ဖြစ်အံ့” (ဟုကြောင်မသည်ဆို၏။) (၅၅၀။ တ-၁၆၄။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ “Bird with wings that **flash so gaily**, crest that droops so gracefully, I will be your wife for nothing, leave the bough and come to me” (said the she-cat.) (The Jataka: Vol. III & IV: Book VI: p-169)
- စိင်ဖြဲဂှ်ညာတ်ကျာ်တဲ ပွဲတံဒိုင်ကျာ်တြဲဂှ် စိင်မာဒိုင်တဲ “ယွံကျာ်တြဲမဒ်တီလ ညးမဗလးလိုက် ဂမ္တိုင် မဂြင်တီအိုတ်သို၊ သိုင်ဥဒိုန်ဝံဂှ် ပွဲကာလအဲမထတ်စောံပါဒိုင်တေဂှ် တွတ်နအဲမပွဲကောင် ကာမာန်ဒိုင်တေဂှ် နိသဲကိုအဲတဲ ဂယိုင်လမျိုကို ညုင်ရးဇကုကို ဝူကျာ်ဝါသုလဒတ္တကို အဲဝံ ရင်တြိုင်ဒိုန်ကိုတဲရ။ ဟိုတ်ဂှ်ရ သိုင်သိုက်မ္တိုင်အဲတဲ ပွင်ပွဲမဂြိုင် သိုင်ကိုကုအဲရ။ ဂ္တိဏှာတ်မြ မောဝ်တဲ ပွဲလတူဂှ် ဖွာန်ထဝ်မရောင်လဝ်သွင်ထဝ်ဂှ် ကိုရောင်လဝ်တဲ ပွဲဋ္ဌာန်ဝုတ်ဒိုက်ဂှ် နိဇကု ကာသုမဓိဇောန်ဂှ် ကိုဗိုင်လဝ်တဲ ပွင်သ့ကိုစံင်ဗဂိုလဝ်ရ။ ခုပ်သ့ကို ကိုစီရောင်လဝ်ရ။ ကွာင် ထဝ်မဒင်ကေအ်ဂှ် ကိုပွန်လဝ်လတူဂတီမဓိဇောန်ရ။ ဘောဇိုန်မွဲကိုရှုံ ညင်သိုင်မစဂှ် စီရောင် ကိုရ။ ပွဲကာလလှဟ်ဝံ အဲဗျူအာတဲ စရင်ကိစ္စညး အဲပွဲကိုဟုံမာန်တဲ အပေါတ်တွဲညးအိုတ် သိုဂှ် ညးဂိုင်ရုပ်ကေတ်ကောံအိုတ်တဲရအံ။ ---” စိင်ဖြဲဂှ်ပွဲတဲ သိုမဂစေံဂစောတ် ယံတ်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၄၀၉။ ဒု-၅၀၆။ အစွောံ။) ပွဲမူဗွာ/ (ထိုဆင်မသည်) သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားကို မြင်၍ --- ခြေတော်ရင်း၌ဝပ်၍ “ဘုန်းတော်ကြီးသော ခပ်သိမ်းသောတရားကို သိတော်မူ သော လောကကို ဝင်ဆင်းရဲမှ ထုတ်တော်မူသော အရှင်ဘုရား၊ ဥတေနမင်းသည် အ ကျွန်ုပ်ကို ပျိုသောကာလ အမှုကိုလုပ်ဆောင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သောကာလ၌ ‘ဤဆင်မကိုမှီ၍ ငါသည် အသက်ကိုလည်းကောင်း ပြည်ကိုလည်းကောင်း မိဖုရားကိုလည်းကောင်း ရအပ်၏’ ဟု ချစ်သနား၍ ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရကို ပေး၏။ ခပ်သိမ်းသောတန်ဆာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ တည်ရာအရပ်၌ နံ့သာဖြင့်လိမ်းကျံ၍ အထက်၌ ရွှေကြယ်ဗိတာန်ကိုဖွဲ့၍ ထက်ဝန်းကျင်မှ ဆန်းကြယ်သောတင်းတိမ်ကိုကာ၍ ဆီမီးကိုထွန်း၍ အခိုးအထုံအိုးကိုထား

၍ ကျင်ကြီးစွန့်ရာအရပ်၌ ရွှေအိုးကိုတည်စေ၍ အကျွန်ုပ်ကို ဆန်းကြယ်သောအခင်းရှိသော အင်းပျဉ်၌ထား၏။ အကျွန်ုပ်အား မင်းအားသာထိုက်သော အထူးထူးသောအရသာရှိသော ဘောဇဉ်ကိုပေး၏။ ယခုအခါ အကျွန်အား အိုသောကာလ၌ အမှုကိုလုပ်ဆောင်အံ့သောငှာ မစွမ်းနိုင်သောကာလ၌ အလုံးစုံသော ပူဇော်သက္ကာရကို ဖြတ်၏။ ---” ဟု ငိုကြွေးလျက် မြတ်စွာဘုရားကို တောင်းပန်၏။ (၅၅၀။ တ-၃၃၅/၃၃၆။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ --- with lamentation she prayed to him (the Buddha), saying, “Lord who knowest all, saviour of the whole world, when I was young and able to do work, Udena, the rightful king, loved me, saying, ‘My life and kingdom and queen are all due to her,’ and gave me great honour, adorning me with all ornaments; he had my stall smeared with perfumed earth, and **coloured hangings** put round it, and a lamp lit with perfumed oil, and a dish of incense set there, he had a golden pot set on my dunghill, and made me stand on a **coloured carpet**, and gave me royal food of many choice flavours: but now when I am old and cannot do work, he has cut off all that honour; -----.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book VII: p-233)

- “ပွမညာတ်ရူပိမစိစောနိဂ် ခေံမဒ်ဗျိဂ်ရ။ ---” (၅၅၀။ ၆-၄၅၃။ ၇-၅၈။ အစွေံ။) ပဲ့မူဗျာ/ “အလွန်မင်္ဂလာဟု သမုတ်အပ်သော ရူပါရုံကို မြင်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်၏။ ---” (၅၅၀။ တ-၇၀၈။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ “The sight of anything with a lucky look is a good omen; -----.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book X: p-46)
- “ --- ကွီရတ်စုံမစိစောနိတ်နထဝ် မဗဂန်ကေတ်ချေသိန္နိဂ် ကွီစုံဂ်လေဝ် အဲပပူင်အွာရ အံ” သွိုင်ဂး။ (၅၅၀။ ၆-၅၁၂။ ၈-၁၅၄။ အစွေံ။) (ကွီရတ်စုံမစိစောနိတ်နထဝ် = ကွီရတ်စုံမတူတ်နထဝ်) ပဲ့မူဗျာ/ “---၊ အာဇာနည်မြင်း က,ကုန်သော ဤဆယ်စီးကုန်သော ရထားတို့ကိုငှင်း သင့်အား ငါသည် ပေး၏။ ---” (၅၅၀။ ၈-၅၂၄။ ညောင်ကန်။)
- “ယံတွညး၊ အဒေါဝ်ဂြိုပ်ကြျက်ဒိပ်ဂ် လွီမာန်သွိုင်နာဂ် မတူတ်နမ္ပိက်ထဝ်သြန်တဲ ဒစင်ဗစင်တ ရလျးသင်သွိုင်တူ ပဲ့အကာသကို ရလျးလလီမစိပျးတ ဇွာပ်ဒိုဟ်ကိုမဒ်ရ။ ယံသွိုင်မပိုင်ဇန်ဂမ္ပိုင်၊ လွီမာန်သွိုင်နာ မတူတ်နရတ်ထပ်ပြကာ မစိစောနိတ် နအပေါတ်ဂ္ဂိဏ္ဍာတ်အိုသိုဂ် ဟိုတ်နူကုသိုတံ့ မဒိန်ကိုရောင်ဟံ့သေင်ဟာ။” (၅၅၀။ ၆-၅၂၄။ ၈-၃၆၇။ အစွေံ။)
- ကောန်ဗြသွိုင်ဂ်လေဝ် သွေံကေတ်ယာတ်ကြာထဝ် မစိစောနိတ်ဂ်တဲ ကွေဟ်ကေတ်အပေါတ် မာလေကယိုင် မတူတ်နရတ်အိုသိုဂ်တဲ ကျိုင်ကျပ်ပကေတ်လွေဟ်လူသိတဲ ဝိုင်ကေတ်က ရေဝဲမွဲတဲ နကရေဝဲဂ် ဝေင်လုပ်အာတဲ အာစိုပ်မုဟ်စင်ကြံလူသိုဂ်ရ။ (၅၅၀။ ၆-၅၂၆။ ၉-၇။ အစွေံ။) ပဲ့မူဗျာ/ မင်းသမီးနိလိနိကာကို ရသေ့အသွင်ကိုယူစေ၍ ရွှေအဝတ်ဖြင့်

